

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลได้จัดทำโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายและปลูกฝังความรักชาติ รักถิ่นแก่ราษฎรบริเวณชายแดน ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาวะสงครามของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในแถบอินโดจีน คือ ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ในเวลาไล่เลี่ยกันซึ่งทำให้ชายแดนด้านตะวันออกบริเวณนี้ซึ่งเป็นระยะทางประมาณ 2,000 กิโลเมตร กลายเป็นแนวรับแรงปะทะของความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่สามารถยึดอำนาจได้กับฝ่ายกลุ่มต่อต้าน ซึ่งอาศัยแนวพรมแดนไทยเป็นที่พึ่งพิงหลบซ่อนและสะสมกำลัง เหตุการณ์ที่ความรุนแรงมากขึ้นเมื่อประเทศกัมพูชาเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นและสงครามดังกล่าว ได้ลุกลามเข้ามาในเขตไทยบริเวณชายแดนด้านตะวันออกในเขตจังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรีและตราดอยู่เสมอเป็นผลให้เกิดความเดือดร้อนและเสียหายแก่ราษฎรในพื้นที่เป็นอย่างมาก ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และยังได้ทำลายทรัพยากรพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัจจัยการผลิตอันสำคัญซึ่งเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจระดับหมู่บ้านลงไปด้วยราษฎรไม่สามารถทำมาหากินได้ อีกทั้งการที่มีชาวต่างชาติอพยพลี้ภัยเข้ามาอาศัยอยู่ในแถบนี้อยู่เป็นจำนวนมาก ได้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎรบริเวณนี้เช่นกัน กล่าวคือการเกิดภาวะตลาดมืด การค้าขายสิ่งผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด อาวุธสงคราม การเกิดโจรเขมรบุกปล้นจีทรัพย์สินของราษฎรไทย เป็นต้น

สภาพการณ์ที่กล่าวมานี้ นับเป็นความอึดอัดและลำบากยิ่งในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของราษฎรบริเวณชายแดนด้านตะวันออก นอกจากนี้ลักษณะภูมิประเทศและสภาพพื้นที่บริเวณชายแดนยังค่อนข้างแห้งแล้งทุรกันดารทำให้การประกอบอาชีพไม่ได้ผลอย่างเต็มที่ ประกอบกับราษฎรส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความชำนาญในเทคนิคและทักษะอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลัก จึงเกิดผลผลิตต่ำ มีรายได้น้อย ไม่พอกแก่การครองชีพ สิ่งต่าง ๆ เหล่า

นี้เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของราษฎรบริเวณชายแดน โดยเริ่มตั้งแต่การตกอยู่ในสภาพยากจน ความด้อยการพัฒนาต่าง ๆ ขาดการเอาใจใส่จากรัฐเท่าที่ควร ตลอดจนผลกระทบจากภัยสงคราม แล้วนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ปัญหาขาดโอกาสทางการศึกษา เช่นด้านความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อชีวิต ด้านข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ ด้านทักษะอาชีพ ปัญหาสาธารณสุข เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการบริโภคอาหาร ด้านความปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ ปัญหาแรงงาน เช่น ด้านการว่างงาน ด้านการทำงานต่ำกว่าระดับ ด้านค่าแรงถูกและปัญหาการอพยพละทิ้งถิ่น ดังนั้นการที่จะทำให้ราษฎรบริเวณชายแดน อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้อย่างปกติมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนแผ่นดิน ก็ต้องทำให้แผ่นดินบริเวณนั้น ๆ มีค่า มีความหมาย ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่เพื่อให้ราษฎรดำรงอยู่ได้ในระดับที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ กล่าวคือให้โอกาสด้านการศึกษาที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ในระดับที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้วยการจัดการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีโดยแนวทางที่จะพัฒนาจะเน้นในด้านการพัฒนาคุณภาพของบุคคล การพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย

และถึงแม้ว่าเหตุการณ์สงครามในประเทศ แถบอินโดจีนได้เปลี่ยนแปลงไป และรัฐบาลสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ.2532-2533) ได้เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้าแล้วก็ตามแต่เนื่องจากเหตุผลที่ราษฎรบริเวณชายแดน ยังมีความเดือดร้อน ด้านการครองชีพ ตลอดจนความเป็นอยู่ที่ดี โครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาจึงคงวัตถุประสงค์ คือพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายและปลูกฝังความรักชาติ รักถิ่นแก่ราษฎรบริเวณชายแดน โดยจัดให้มีศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนขึ้นที่อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี และให้มีหน่วยสาขาเคลื่อนที่ออกฝึกอาชีพแก่ประชาชนในเขตจังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด (กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2527) การจัดฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพตามโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 8 ปีแล้ว (พ.ศ. 2526-2534) ยังไม่มีผู้ใดศึกษาถึงผลของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา นอกจากนี้ตามแผนพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) กรมการศึกษาออกโรงเรียน ได้มีเป้าหมายที่จะดำเนินการโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนเพิ่มขึ้นอีก 9 แห่ง (กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2534) ในจังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดเลย

จังหวัดชุมพร จังหวัดตาก จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดปัตตานี จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาญจนบุรีและ
จังหวัดเชียงรายโดยสามารถใช้ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จากโครงการที่ดำเนินการอยู่บริเวณ
ชายแดน เป็นข้อสังเกตในการวางโครงสร้างระบบงาน และการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
โครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนใหม่ทั้ง 9 แห่ง และโดยที่โครงการนี้
ค่อนข้างแตกต่างจากโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพทั่วไปกล่าวคือ เน้นกลุ่มเป้าหมาย
เฉพาะพื้นที่ชายแดนและการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ในลักษณะที่ไม่มีหน่วยงานใดจัดทำเช่น
การจัดตลาดนัดอาชีพเคลื่อนที่ การศึกษาเพื่อฝึกและพัฒนาอาชีพเคลื่อนที่และโครงการเกษตรครบ
วงจร

จากช่วงเวลาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนา
อาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ในด้านการประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้ ด้าน
ความผูกพันในท้องถิ่น ด้านการศึกษาต่อเนื่อง และด้านการเป็นผู้นำและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา
ชุมชน เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาในการปรับปรุงการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ
ราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ตลอดจนเป็นข้อมูลเพื่อเสนอแนะในโครงการใหม่ทั้ง 9
แห่งดังกล่าว ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา โดยแยกการศึกษาผลออกเป็น 4 ด้านคือ
  - 1.1 ด้านการประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้
  - 1.2 ด้านความผูกพันในท้องถิ่น
  - 1.3 ด้านการศึกษาต่อเนื่อง
  - 1.4 ด้านการเป็นผู้นำและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลทั้ง 4 ด้าน ระหว่างผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรครบวงจรและหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

สมมติฐานในการวิจัย

มนุษย์เกิดมามีบุคลิกลักษณะ พฤติกรรม และความสามารถแตกต่างกันไป โลกที่เจริญก้าวหน้าทุกวันนี้ก็เพราะมนุษย์มีความแตกต่างกันดังกล่าว ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อโลกมากซึ่ง ฮิวจส์และฮิวจส์ (Hughes and Hughes อ้างใน สุทธิ เจริญสุข, 2523) กล่าวว่ามนุษย์แตกต่างกันใน 3 เรื่อง คือ

1. ด้านอารมณ์ (Temperamental Differences) เช่น พวกที่มีอารมณ์อ่อนไหว พวกเก็บความรู้สึก หรือชอบแสดงออกมาทันทีทันใด
2. ด้านสติปัญญา (Intellectual Differences) เช่น เด็กบางคนฉลาด เรียนเก่ง บางคนค่อนข้างทึบหรือบางคนปานกลาง สติปัญญานี้เองที่ทำให้มนุษย์เรามีความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
3. ด้านเพศ (Differences between Sexes) เช่น ทางร่างกาย เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กชาย หรือความละเอียดอ่อน ผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชาย

จากแนวคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น สถานภาพของบุคคล ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนโอกาส ทำให้มองเห็นถึงความแตกต่างในเรื่องของลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรครบวงจรและหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งเป็นผลของ โครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ใน 4 ด้าน คือด้านการประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้ ด้านความผูกพันในท้องถิ่น ด้านการศึกษาต่อเนื่องและด้านการเป็นผู้นำและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน และจากการตรวจเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรครบวงจร หรือผู้มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม มีความแตกต่างกับผู้สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นหรือผู้มีอาชีพธุรกิจ คำชาย รั้งจ้าง ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ยุทธนา ปิยจันทร์ (2531) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าเยาวชนมีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อ โครงการวิชาชีพเกษตรกรรมเพาะ

เห็นกับโครงการช่างซ่อมเครื่องยนต์ แตกต่างกันกล่าวคือ ก่อนการฝึกอบรมเยาวชนอายุ 18-25 ปี มีความคิดเห็นต่อโครงการวิชาชีพเกษตรกรรมเพาะเห็ดในระดับน้อย และหลังการฝึกอบรมระดับมาก ส่วนโครงการช่างซ่อมเครื่องยนต์ เยาวชนมีความคิดเห็น ก่อนการฝึกอบรมในระดับปานกลาง และหลังการฝึกอบรมระดับปานกลาง

งานวิจัยของ ศิริเพ็ญ ศุภกาญจนกันติ (2527) เรื่องการวิเคราะห์ทางสถิติในการคัดเลือกปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของชาวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการไปทำงานต่างถิ่น พบว่า กลุ่มอาชีพแตกต่างกันจะมีผลทำให้ทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่นมีลักษณะแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต งดงามหรือกรรมกร คิดไปทำงานต่างถิ่นสูงสุด (ร้อยละ 13.9) รองลงมาคือผู้ปฏิบัติงานกสิกรรม (ร้อยละ 8.5) และเมื่อความต้องการฝึกอาชีพแตกต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติในการไปทำงานต่างถิ่นแตกต่างกันด้วย ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยกลุ่มผู้ต้องการฝึกอาชีพช่างฝีมือ เป็นกลุ่มที่คิดไปทำงานต่างถิ่นสูงสุด (ร้อยละ 30.5) รองลงมาคือกลุ่มผู้ต้องการฝึกอาชีพงานเกษตร (ร้อยละ 15.4)

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของ กมล โอเอี่ยม (2526) เรื่องทัศนคติที่มีต่อการให้ความร่วมมือในการศึกษาผู้ใหญ่ด้านการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านที่มีอาชีพหลักต่างกันมีทัศนคติต่อการให้ความร่วมมือในงานการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยผู้ใหญ่บ้านที่มีอาชีพหลักทางการเกษตรมีทัศนคติในการให้ความร่วมมือแตกต่างกับผู้ใหญ่ที่มีอาชีพธุรกิจหรือค้าขาย

งานวิจัยของ รำรง แสงอรุณ (2526) และกองแผนงานและวิจัย (2524) ซึ่งพบว่าผู้ผ่านการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม ได้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ คือรู้จักชวนชววย แสวงหาแหล่งความรู้เพื่อขอความช่วยเหลือเพิ่มขึ้นและต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ส่วนผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้นต้องการกลับเข้ามารับการอบรมอีก

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้แนวทางในการตั้งสมมติฐาน ดังนี้ ผลของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ระหว่างผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรครบวงจรและหลักสูตรวิชาชีพแตกต่างกันทุกด้าน คือ

1. ด้านการประกอบอาชีพและ เพิ่มพูนรายได้
2. ด้านความผูกพัน ในท้องถิ่น
3. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง
4. ด้านการ เป็นผู้นำและ เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน

ขอบเขตในการวิจัย

1. ผลที่ใช้ศึกษา คือผลที่เกิดขึ้นเฉพาะในโครงการของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรี
2. การศึกษาผลในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2535
3. ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรครบวงจรและหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นภายในชั้นเรียนศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรี ปี พ.ศ. 2530-2533 จำนวน 2,253 คน และผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมายจำนวน 8 คน
4. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลของ โครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาเฉพาะ 4 ด้านดังนี้
  - 4.1 ด้านการประกอบอาชีพและ เพิ่มพูนรายได้
  - 4.2 ด้านความผูกพัน ในท้องถิ่น
  - 4.3 ด้านการศึกษาต่อเนื่อง
  - 4.4 ด้านการ เป็นผู้นำและ เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน
5. ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้
  - 5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้สำเร็จหลักสูตรดังต่อไปนี้
    - 5.1.1 ผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรครบวงจร
    - 5.1.2 ผู้สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น
  - 5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา 4 ด้าน ดังนี้

- 5.2.1 ด้านการประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้
- 5.2.2 ด้านความผูกพันในท้องถิ่น
- 5.2.3 ด้านการศึกษาต่อเนื่อง
- 5.2.4 ด้านการเป็นผู้นำและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้สำเร็จหลักสูตรเกษตรครบวงจรและหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ในปี พ.ศ. 2530 - 2533 จากศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรี ในแต่ละรุ่นที่เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และทักษะไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผล หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการเข้ารับฝึกอบรมวิชาชีพและเป็นไปในทางที่พึงประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้
2. ด้านความผูกพันในท้องถิ่น
3. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง
4. ด้านการเป็นผู้นำและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน

โครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา หมายถึง โครงการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพให้แก่ราษฎรไทยบริเวณชายแดนด้านตะวันออก ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรี

หลักสูตรเกษตรครบวงจร หมายถึง หลักสูตรวิชาชีพเกษตรกรรมที่แยกเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่จบในตัวเองในระยะเวลาจำนวน 600-1000 ชั่วโมง ประกอบด้วยหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาลึกลับ หมวดวิชาประมง หมวดวิชาเกษตรประยุกต์ หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ และหมวดวิชากิจกรรมเสริมหลักสูตร

หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น หมายถึง หลักสูตรวิชาชีพที่แยกเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่จบในตัวเองในระยะเวลาจำนวน 200 ชั่วโมง ซึ่งได้แก่ วิชาเครื่องยนต์ใหญ่ - เล็ก วิทยุ - ไฟฟ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า ตัดผม-เสริมสวย ตัดผมชาย ดนตรีไทย-สากล และพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ

การประกอบอาชีพและเพิ่มพูนรายได้ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของผู้สำเร็จหลักสูตรในทางที่ทำให้เกิดรายได้จากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในอาชีพ เช่น การมีรายได้จากการประกอบอาชีพเดิม การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรหรือมีลูกค้าใช้บริการ การรู้จักช่องทางประกอบอาชีพ การมีอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง การมีความหวังและความมั่นใจในการประกอบอาชีพ

ความผูกพันในท้องถิ่น หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้สำเร็จหลักสูตรซึ่งแสดงออกถึงความรักหรือความรู้สึกที่ดีต่อท้องถิ่น เช่น ความตั้งใจที่จะอาศัยและประกอบอาชีพในท้องถิ่น การหวงแหนและเห็นคุณค่าของสาธารณสมบัติในท้องถิ่น การห้ามมิให้เพื่อนบ้านหรือบุตรหลานไปทำงานต่างถิ่น การหาโอกาสช่วยงานของเพื่อนบ้าน การรู้จักชวนชายที่จะหางานทำหรือประกอบอาชีพในท้องถิ่นมากกว่าออกไปรับจ้างนอกท้องถิ่น

การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้สำเร็จหลักสูตรในการใฝ่รู้ด้วยตนเอง เช่น การแสวงหาความรู้จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การเข้ารับการฝึกอบรมโครงการอื่น ๆ การได้อ่านหนังสือหรืออ่านออกเขียนได้ การได้พบผู้ประกอบกิจการ วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ

การเป็นผู้นำและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้สำเร็จหลักสูตรในการเห็นคุณค่าของตนเองและพัฒนาชุมชน เช่น เชื่อมั่นในตัวเองและกล้าแสดงออก การรักษาดูแลและรับผิดชอบในสาธารณสมบัติของชุมชน ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การรับฟังคำตำหนิหรือข้อผิดพลาดของตนเองได้ การให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนารัฐ

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทในการปกครองและพัฒนาหมู่บ้าน มีความสามารถ ชักจูงคนได้ และได้รับการยอมรับนับถืออย่างเป็นทางการในระดับหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน พระ กำนัน ครู

หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-กัมพูชา หมายถึงหมู่บ้านที่ได้รับการจัดตั้งตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-กัมพูชาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2521 และอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรี และ ตราด ซึ่งศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรีรับผิดชอบ

หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง หมายถึง หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองที่กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งขึ้น โดยอาศัยพระราชบัญญัติหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรีและตราด ซึ่งศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดปราจีนบุรีรับผิดชอบ

หมู่บ้านปกติ หมายถึง หมู่บ้านที่มีได้เป็นหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-กัมพูชา (ปชด.) หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.) ซึ่งได้แก่หมู่บ้านทั่วไปในเขตอำเภอ สระแก้ว อำเภอวัฒนานคร อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอนาดี อำเภอตาพระยา อำเภอรัฐประเทศ อำเภอคลองหาด จังหวัดปราจีนบุรี อำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด และอำเภอ โป่งน้ำร้อน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยนี้จะ เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงาน โครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงผลในด้านที่สอดคล้องกับเป้าหมายสารสนเทศอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นข้อมูลช่วยในการพิจารณารูปแบบ และการดำเนินงานศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนในอนาคต

3. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการขยายรูปแบบ (Large scale) ในการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนของกรมการศึกษานอกโรงเรียนจำนวน 9 แห่ง ตามแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)
4. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ ซึ่งจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพบริเวณชายแดนได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย